

DELHEKETA : Aste hantako solas bidea.

- 1 - Luzaiden nintzalarik?
- 2 - Nintzalarik zen Boryel?
- 3 - Boryel zer zen?

II UDAKO OIHARTZUNAK *

Erraiten ohi dute idazti pollitenak eta sarkorrenak direla bihotzetik atheratzen zaizkigunak; ez adimendutik eta burutik zentzuz eta zuhurki agerrarazten ditugunak.

Hauk baditake funtsezkoak izan ditezkeen bainan bihotzetikakoek ere badute halako lilura zer bait, eta barnerat helzen zaizkigu gure izaitearen zolaraino, arimaren baitatik sortiak direlarik.

Nik errain dituanak gauza xumeak¹ litezke, bainan utz dezagun bihotza mintzatzerat.

Behin, egun batez, Luzaiden nintzalarik, yuan den Agorilan, ethorri zen mendiz-mendi eta luñez ni mindagon etxerat Baigorri-ko Belexi hauzoko gizon kankail² bat, adin-eta eta meharra. Etxekoandieriaren ahaidea zen eta han baz-
du zuen.

Aphairuan, yaki puska batez ahoa koka ahala betia zielarik galdegin nakon hea noizbait aditu othe zien Boryel phertsulariaren izena, Luzaideko seme aiphatia³. Izen hori entzun eta bat-batian, ahamena zaluki iretsirik, begiak phiztu zitzaizkon.

Gizona! (erraiten daat), nekez, arras nekez holako phertsularirik khausi ahal diteke Eskual-herrian. Baigorri eta Alduden, Garazin ala Amikuzen, Baxenabarre osoan, ba eta ere Laphurdin eta Xuberon biziki ezagutia zen. Nok ez dazki haren phertsuak?

Eta berehala arno hurrupa batekin zintzurra garbiturik hasten zait Boryel-en koplá cderrenak ozenki kantatzen. Eta nola!

Ni loriatua mindagon hari entzutean, zer amodio eta ez-titasunarekin atheratzen zaizkion bihotzetik phertsu pollitenak⁴, eskualdun menditar hutsek ezin erranczko aireaz erraituztenarekin.

Ori, yauna, ihardesten du; ene herrian, Baigorri, hauzo eta bazterretxetan, zahar ala gazteak igande arratsetan adituko dituzu Boryel-en kopiak, irrintzinez landa.

Irakurleak: erdaldun eskualde hautan ez dakizie zer heineraino menditarren barneak inharrosten ditien phertsulariak. Eskualduna ez ditake eskualdun izan ez balu phertsularientzat dien amodio suharra, eta ez balazki gogoz haren phertsu aiphatuena, bihotzetikako oinhazetan ala bozkariozko egunetan bere barneari mintzarazteko.

Zer omen eta aiphu haundikoak diren hiru izen hauk mendiez bertze aldekoen artean! Boryel, Baxenabartarra (Luzaidekoa); Otxalde Laphurrtarra, eta Etxahun, Xuberotarra, Barkotxekoa. Izen iraunkorrek, ahoz-ahoz dabilzanak phesta eta bazkhari ondoetan, herrien bozkariotan, hain aspaldikoak izanikan ere.

Bertze egun batez mintzatu beharra niz Boryel-ez, ene b-
tar haundiaz, hemengoer ezagutarazteko nor eta nola-
zen.

y = j → yake = jake (mots)
u = u → zuen = zuen (verbes) ditien = ditien etc.

III ADITZ IKASKUNTZA

31. Atheratzen zaizkigunak 32. Izan ditezke

33. Luzaiden nintzalarik 34. Ni mindagon

31. IZAN. Régime indirect. Indic. Présent.

Hek dire (ils sont)

Hek (eux) Zaizkit (à moi) = ils me sont

Zaizkizu (à vous) = ils vous sont

Zaizkio (à lui) = ils lui sont

Zaizkigu (à nous) = ils nous sont

Zaizkizue (à vous) = ils vous sont

Zaizkie (à eux) = ils leur sont

32. IZAN Potential présent

Ni izan naiteke = je peux être

Hi " haiteke = tu peux être

Zu " zaitezke = vous pouvez être

Hura " daiteke = il peut être

Gru " gaitzekke = nous pouvons être

Zuek " zaitezke = vous pouvez être

Hek " daitezke (ditezke) = ils peuvent être

33. IZAN - Indicatif Imparfait.

Ni nintzen = j'étais = nintzan

Hi hintzen = tu étais = hintzan

Zu zinen → = vous étiez = →

Hura zen → = il était = →

Gru ginien → = nous étions = →

Zuek zinezten → = vous étiez = →

Hek ziren → = ils étaient = →